

Rīgas Valsts tehnikuma absolventi tautsaimniecībai, zinātnei un Tēvijai

Ilgars Grosvalds, Latvijas Ķīmijas vēstures muzejs

Kopsavilkums. Rīgas Valsts tehnikums – vecākā un lielākā vidējā tehniskā mācību iestāde – 2014. gada decembrī atzīmēja 95 gadu jubileju. Tās attīstība iedalāma trīs posmos: Rīgas Valsts tehnikums (1919–1944), Rīgas Industriālais politehnikums (1944–1991), Rīgas Valsts tehnikums (no 1991). Absolventiem tehnikums devis ceļamaizi tālākizglītībā, tautsaimniecībā, zinātnē, tehnikā un kultūrā. Ar audzēkņu vārdiem tehnikums izskanējis ne vien Tēvzemē, bet arī pasaulē.

Atslēgas vārdi: Rīgas Valsts tehnikums, absolventi, tautsaimniecība, zinātne, tehnika.

I. RĪGAS VALSTS TEHNĪKUMS

Rīgas Valsts tehnikums dibināts 1919. gada 29. decembrī ar Latvijas Ministru kabineta sēdes lēmumu, piedaloties ministru prezidentam Kārlim Ulmanim, izglītības ministram Dr. Kārlim Kasparsonam u.c. valdības ministriem: „Piekrīt Izglītības ministra priekšlikumam atvērt Rīgā tehnisko vidusskolu kā Valsts mācību iestādi un uzdot Izglītības ministrijai stāties sakaros ar būvniecības sabiedrību dēļ viņas tehnikuma inventāra un mācību līdzekļu nodošanas valsts rīcībā pret atlīdzību, kurā ieskaitāms pabalsts, kas līdz šim izsniegti minētai sabiedrībai tehnikuma uzturēšanai [1], [2].”

Tehnikuma pirmais direktors būvinženieris Ansis Grīnbergs tehnikumu vadīja desmit gadus (1919–1930). Īsu laiku tā direktors bija Mehānikas nodaļas vadītājs Voldemārs Frīdenbergs (1930–1931), pēc viņa nāca Latvijas Universitātes privātdocents Ādolfs Vickopfs (1931–1940, 1941–1944), inženieris mehāniķis Voldemārs Ivanovskis (1940) un no Maskavas atbraukusi Alise Baranova (1941). Mācības tehnikumā noritēja sešās nodaļās: ar četrgadīgu, vēlāk piecgadīgu, kursu – Būvniecības (no 1919), Kultūrtehnikas (1919–1920, 1927–1944), Ķīmijas (1920–1944), Mehānikas (1921–1944), Elektrotehnikas (1921–1944) nodaļās, bet ar divgadīgu kursu Dzelzceļu ekspluatācijas nodaļā (1931–1944). Būvniecības nodaļu vadīja Ansis Grīnbergs (1919–1920), Indriķis Zubāns (1920–1931), Kārlis Timuška (1931–1940); Mehānikas un Elektrotehnikas nodaļu – Voldemārs Frīdenbergs (1921–1944); Ķīmijas nodaļu – Ādolfs Bilkens (1920–1944); Kultūrtehnikas nodaļu – Vilis Ducmanis (1919–1920; 1927–1944) un Dzelzceļu ekspluatācijas nodaļu – Alberts Krieviņš (1934–1944).

Speciālos priekšmetus pasniedza štata skolotāji-inženieri: Indriķis Zubāns (būvstatika), Oskars Ozols (būvkonstrukcijas), Kārlis Timuška (tiltu aprēķini), Jānis Godiņš (projekciju mācība), Vilis Ducmanis (meliorācija), Eduards Daugulis (ģeodēzija), Voldemārs Frīdenbergs (tehniskā mehānika), Alfreds Auziņš (vājstrāva), Rūdolfs Putnaērglis (elektrības mašīnas), Ādolfs Bilkens (analītiskā ķīmija), Jēkabs Freimanis

(ķīmijas tehnoloģija), Alberts Krieviņš (staciju rēķinvedība). Tehnikumā bija liels tehnisko priekšmetu skaits: tajā par skolotājiem iesaistīja augstskolu mācību spēkus un inženiertehnisko iestāžu speciālistus.

Profesors Arturs Tramdahs pasniedza dzelzsbetona darbus, profesors Pauls Kampe – būvkonstrukcijas, docents Arturs Krūmiņš – būvniecības vēsturi, docents Oskars Mitenbergs – ceļamās mašīnas, privātdocents Jānis Leimanis – dzelzceļu projektēšanu, privātdocents Augusts Kešāns – organisko ķīmiju. Brāļu kapu izbūves vadītāja Aleksandra Birzenieka priekšmets bija arhitektūras formas, Jūrniecības departamenta vadītāja Pētera Stakles – upju regulēšana, Zemkopības ministrijas Zemes vērtēšanas daļas vadītāja Jāņa Vītiņa – augsnes mācība.

Tehnikuma skolotāji papildināja tehnisko literatūru ar mācību grāmatām. Tika izdotas Viļa Ducmaņa „Hidraulika un hidrogrāfija”, Jāņa Godiņa „Algebriskā analīze”, Dāvja Zariņa „Būvniecība”, Ādolfa Bilkena „Praktiskie darbi anorganiskā ķīmijā” u.c.

Smags posms tehnikuma dzīvē bija padomju (1940–1941) un vācu okupācijas (1941–1944) gadi. Padomju laikā skolotājus un skolēnus izsekoja. Par piedalīšanos nacionālajā pretošanās kustībā audzēkņus apcietināja un notiesāja. 1941. gada 14. jūlijā uz Sibīriju izsūtīja četrus skolotājus ar ģimenēm un desmit audzēkņus. Vācu laikā rekvizēja tehnikuma telpas K. Valdemāra ielā 1^c un Noliktavas ielā 2. Bija jāpārvācas uz maz piemērotām telpām Maskavas priekšpilsētā, Strūgu ielā 3. Audzēkņus iesauca gaisa kara izpalīgos, Latviešu leģionā. Pēc kara daudz audzēkņu nokļuva filtrācijas un spaidu nometnēs.

1944. gada rudenī, kad karadarbība noritēja Latvijā un fronte draudoši tuvojās Rīgai, baidoties no padomju represiju atkārtoties, uz Vācijas bēgļu gaitās devās daudzi tehnikuma skolotāji un audzēkņi. Pēc II Pasaules kara viņi atrada patvērumu Vācijā, ASV, Kanādā, Austrālijā un citās zemēs [2]–[5].

Tehnikuma audzēkņi un absolventi savas spējas parādīja ne vien augstākajā izglītībā, zinātnē un tehnikā, bet arī visdažādākajās dzīves jomās, arī mākslā un literatūrā. Pirmo rādījumu kultūrā viņi guva, piedaloties tehnikuma pašdarbības pulciņā „Kvēle”. „Kvēles” ietvaros darbojās mākslas un sporta sekcijas. 1923. gadā tā izdeva žurnālu „Saturns”, kurā darbojās vēlākais „Grāmatu draugs” izdevējs Helmārs Rudzītis, rakstnieks Voldemārs Kārklis, gleznotājs un grafiķis Ojārs Norītis, aktieris Edgars Jēkabsons, sporta redaktors un Latvijas rekordists sprinta disciplīnās Arnolds Rudzītis [2].

Helmārs Rudzītis (1903. gada 20. aprīlī Rīgā – 2001. gada 12. jūlijā Ņujorkā, ASV), pēc divu klašu beigšanas tehnikumā,

kā eksterns beidza vidusskolu un 1939. gadā – LU Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāti. 1926. gadā nodibināja apgādu „Grāmatu draugs”, radot apvērsumu latviešu grāmatniecībā, lielos metienos, izdodot „lata romānus”. 1931. gadā izveidoja skaņuplašu fabriku „Bellacord Electro”. Emigrācijā Ņujorkā (ASV) laida klajā 740 grāmatas un izdeva laikrakstu „Laiks”.

H. Rudziša atmiņu grāmata „Manas dzīves dēkas” iznāca 1974. gadā. 1955. gadā apbalvots ar V šķiras Triju Zvaigžņu ordeni.

Valdemārs Kārklīšs (1906. gada 17. oktobrī Iecavas pag. – 1964. gada 1. janvārī ASV, Oregonas štatā, Portlendā), rakstnieks un tulkotājs. Latviskojis romānus: B. Kelermaņa „Idiots”, H. Zudermaņa „Reiz bija”, Dž. Golsvertija „Forsaitu teika” (1.–3. sēj.), M. Remarka „Trīs draugi”, A. Kronina „Citadele”, M. Mičelas „Vējiem līdzi”. Izdevis biogrāfiskus romānus „Karaliene Kristīna” (1936), „Mopasāna dzīve” (1937).

1944. gadā emigrēja uz Vāciju un 1950. gadā – uz ASV. No 1955. līdz 1965. gadam laikraksta „Laiks” literārā pielikuma redaktors.

Sarakstījis romānu ciklu „Dieva Zeme” (1955), „Teika par septiņiem kuģiem” (1955), „Zelta zvans” (1960) un „Romantiskie iemesli” (1962) un romānus „Vientulības kalns” (1951), „Jaunavu iela” (1957), „Tikai mīlestība” (1959) un „Vakara zvaigznes” (1962).

No rakstniekiem vēl jāmin **Laimonis Purs** (īstajā vārdā Laimonis Strazdiņš), beidzis tehnikumu 1941. gadā. Studējis LVU Filoloģijas fakultātē (1949–1951). Strādājis laikrakstā „Cīņa” (1944–1946), „Padomju Jaunatne” (1950–1951) un žurnālā „Zvaigzne” (1952–1960). Sarakstījis romānus „Ēnas gaist” (1956), „Apsūdzēto sols” (1959), „Gaismas staru lokā” (1960) un vēsturisko romānu tetraloģiju „Degošais pilskalns” (1962), „Krusts virs pilskalna” (1979), „Tālajos pilskalnos” (1981) un „Sūrābele pilskalnā” (1986).

Oskars Norītis (1909. gada 17. martā Rīgā – 1942. gada 13. oktobrī Rīgā) no 1925. līdz 1926. gadam mācījās Rīgas Valsts tehnikumā, no 1926. līdz 1929. gadam – Latvijas Mākslas akadēmijā. Darbojies glezniecībā, grafikā un monumentālajā glezniecībā. Pievērsies portretam, ainavām un klusajai dabai. Ilustrējis grāmatas litogrāfijas un kokdzeluma tehnikā.

Valdis Dišlers (dz. 1932. gada 13. aprīlī Rīgā), gleznotājs, 1924. gadā beidza Rīgas Valsts tehnikumu un 1950. gadā – Latvijas Mākslas akadēmiju. No 1965. līdz 1976. gadam – akadēmijas zīmēšanas katedras vadītājs, no 1976. līdz 1986. gadam – LVMA rektors. No 1973. gada – profesors. Darbojies monumentālajā glezniecībā, grāmatu grafikā un darinājis dekorācijas.

Rīgas Valsts tehnikuma absolventu zinātnieku plejādi ievada kultūrtehniskās skolas un nodaļas audzēkņi: 1919. gadā tehnikumu beigušais juridisko zinātņu profesors Pēteris Mucinieks un 1928. gadā beigušais Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas profesors Kārlis Brīvkalns [2].

Pēteris Mucinieks (1898. gada 19. oktobrī Palsmanes pagastā – 1980. gadā 13. aprīlī Rīgā) 1923. gadā absolvējis LU Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāti. No 1925. līdz

1944. gadam strādāja LU Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātē par docētāju, profesoru, pēc kara – par LLA profesoru. 1945. gadā arestēts un izsūtīts uz Arhangeļsku. 1957. gadā reabilitēts. No 1960. līdz 1967. gadam – LLA profesors padomju tiesībās. Publicējis grāmatu „Latvijas pašvaldību iekārta” (1931).

Kārlis Brīvkalns, līdz 1940. gadam Kārlis Freibergs (1906. gada 2. decembrī Kursišu pagastā – 1979. gada 16. decembrī Rīgā), augsnes zinātnieks. 1938. gadā beidza LU Lauksaimniecības fakultāti. 1969. gadā aizstāvēja lauksaimniecības doktora disertāciju. No 1955. gada līdz 1977. gadam – Zemkopības un lauksaimniecības zinātniski pētnieciskā institūta direktora vietnieks zinātniskajā darbā. No 1970. gada arī LLA profesors. Veica pētījumus zemes vērtēšanā un augšņu rajonēšanā. 1966. gadā viņam piešķirts Latvijas PSR Nopelniem bagātā zinātnieka nosaukumu, 1967. gadā – Latvijas PSR Valsts prēmija.

Grāmatas: „Latvijas PSR augsnes” (1959), „Latvijas augšņu ķīmiskās īpašības” (1962., līdzautors).

Tehnikumā mācījās ceļotājs un džungļu pētnieks **Aleksandrs Laime** (1911. gada 9. jūlijā Rīgā – 1944. gada 21. martā Venecuēlā). Pašmācības ceļā apguva astronomijas, bioloģijas, filozofijas un ģeodēzijas pamatus. No 1929. līdz 1933. gadam strādāja Dienvidāfrikas dimanta raktuvēs. 1942. gadā apmetās Venecuēlā. Pētīja Gajanas džungļus: atklāja trīs kalnu upes, kuras nosauca Latvijas upju vārdos – par Gauju (ar augstāko ūdenskritumu pasaulē), Ogrī un Ventu. Par viņu A. Stavro uzrakstīja grāmatu „Aleksandrs Laime un viņa zelta upe” (1993) un A. Epners uzņēma filmu „Es esmu latvietis”.

Mehānikas nodaļu 1924. gadā beidza komandkapteinis Hugo Legzdiņš, 1925. gadā – lidmašīnu konstruktors Kārlis Irbītis, 1928. gadā VEF direktors Aleksandrs Egle, 1931. gadā – aerodinamiķis Osvalds Muižnieks, 1940. gadā – termodinamiķis Viktors Grīslis un 1942. gadā – aviācijas vēsturnieks Edvīns Brūvelis.

Hugo Legzdiņš (1903. gada 7. decembrī Vidrižu pagastā – 2004. gada 20. jūnijā Rīgā) 1930. gadā beidza K. Valdemāra Jūras skolu un 1939. gadā – Francijas Jūras kara akadēmiju. No 1931. gada dienēja zemūdenes „Ronis” apkalpē, 1940. gadā iecelts par tās komandieri. 1941. gada martā, pēc Latvijas Jūras flotes iekļaušanas PSRS bruņotajos spēkos, atvaļināts. No 1959. gada līdz 1969. gadam strādāja par Rīgas Zvejniecības jūras skolas pasniedzēju. 1936. gadā apbalvots ar V šķiras Triju Zvaigžņu ordeni, 1995. gadā – ar IV šķiras Triju Zvaigžņu ordeni.

Kārlis Irbītis (1904. 14. oktobrī Lādes pag. – 1997. gada 13. oktobrī Solorenā Kanādā) no 1926. līdz 1930. gadam strādāja K. Bahmanes lidmašīnu fabrikā par konstruktoru, no 1935. līdz 1942. gadam – Valsts Elektrotehniskajā fabrikā par lidmašīnu būves vadītāju. Konstruēja ap 19 dažādas lidmašīnas, sadarībā ar ASV aviācijas pionieri latvieti Jāni (Džoni) Akermani – arī pirmo Latvijas militāro lidmašīnubumbvedēju. To nepaspēja pabeigt līdz padomju okupācijai 1940. gadā. II Pasaules kara laikā Vācijā, Bavārijā, no 1943. līdz 1945. gadam vadīja „Messerschmitt AG.” latviešu konstruktoru grupu. Pēc kara strādāja Kanādā par rūpnīcas „Canadair” vecāko inženieri-konstruktoru pie parastā klasiskā

lidaparāta apvienojuma ar helikopteru, kas spēj bez ieskrējiena pacelties gaisā.

1945. gadā ievēlēts par Kanādas Aeronautikas un kosmosa institūta locekli, 1964. gadā – par Amerikas Aeronautikas institūta locekli un 1992. gadā – par Latvijas ZA Goda locekli.

K. Irbīša grāmata „Latvijas aviācija un tās pionieri” iznāca 1986. gadā angļu valodā, bet 2003. gadā – latviešu valodā.

Aleksandrs Egle (1907. gada 16. maijā Mālpupes pag. – 1996. gada 20. jūlijā Rīgā) no 1929. gada strādāja VEF par tehniķi konstruktoru, tehnologu un inženieri, no 1944. līdz 1962. gadam – par galveno tehnologu un galveno inženieri, no 1962. līdz 1967. gadam – par direktoru. Viņa vadībā rūpnīcā ieviesta jauna tehnika centrāļu, telefonu un radioaparātu ražošanā. A. Eglem 1955. gadā piešķirts LPSR Nopelniem bagātā zinātnes un tehnikas darbinieka nosaukums, bet 1967. gadā – Nopelniem bagātā rūpniecības darbinieka nosaukums. Apbalvots ar PSRS Sarkanās zvaigznes un Ļeņina ordeni.

Jānis Osvalds Muižnieks (1911. gada 27. februārī Rīgā – 1990. gadā Sidnejā) 1937. gadā beidza LU Mehānikas fakultāti. 1939. gadā Romas Universitātē aizstāvēja inženierzinātņu doktora grādu. No 1935. līdz 1940. gadam – Rīgas Aizsargu aviācijas pulka lidotājs, 1943. un 1944. gadā – Latvijas Leģiona lidotāju vienības pilots. No 1946. līdz 1949. gadam – Baltijas Universitātes Vācijā ārkārtas profesors, no 1951. līdz 1986. gadam – Dienvidvelsas Universitātes Austrālijā docents.

Viktors Grīslis (1921. gada 8. septembrī Rīgā – 1992. gada 15. decembrī Rīgā) no 1948. līdz 1991. gadam strādāja Latvijas ZA Fizikāli enerģētiskajā institūtā par zinātnisko un laboratorijas vadītāju. Pētīja siltumapgādes sistēmas un siltummaiņas metodes.

1964. gadā piešķirta LPSR Valsts prēmija, 1992. gadā – LZA Goda doktora nosaukums.

Edvīns Brūvelis (dz. 1923. gada 5. oktobrī Rīgā) no 1942. līdz 1943. gadam strādāja K. Irbīša konstruktoru birojā Valsts Elektrotehniskajā fabrikā Rīgā, 1943. gadā brīvprātīgi iestājās Latviešu leģiona Liepājas Grobiņas aviācijas pulkā. 1946. gadā pēc demobilizācijas no Sarkanās armijas, atgriezies Rīgā, atjaunoja DOSAAF organizācijā lidošanas prasmi. No 1947. gada DOSAAF aeroklubā strādāja par lidotāju apmācītāju. 1972. gadā no tā atbrīvots sakarā ar darbību vācu okupācijas laikā. Pēc tam darbojās par Aviācijas fonda priekšnieka vietnieku un Civilās aviācijas administrācijā un aviācijas vēsturnieku.

Sarakstīja grāmatas „Latvijas aviācijas vēsture 1919–1940” (2003) un „Latviešu lidotāji zem svešu valstu karogiem” (2014).

Elektrotehnikas nodaļu absolvējuši elektroenerģētiķi: 1924. gadā Andrejs Valeskalns, 1925. gadā Kārlis Dommers, 1926. gadā Voldemārs Slava, 1927. gadā – Arturs Brants un Voldemārs Dāle [7].

Andrejs Valeskalns (1903. gadā Bebru pagastā – 1987. gadā Rīgā) no 1938. gada strādāja valsts elektrības uzņēmumā „Jugla”, 1940. gada – valsts uzņēmumā „Ķegums” par Jelgavas rajona priekšnieku, bet no 1946. gada – „Latvenego” par Juglas rajona priekšnieku. Veica kara laikā izpostītā elektrotilkla saimniecības atjaunošanu, 1946. gadā viņa vadībā

tika atjaunota 95 km augstsprieguma līnija un 368 km zemsprieguma līnija ar 52 transformatoru punktiem. Nozīmīgs pasākums bija 15 kV tīkla pārkārtošana 20 kV spriegumam.

Kārlis Dommers (1899. gada 27. februārī Rīgā –?) no 1922. gada strādāja RVT Elektrotehnikas nodaļā par laborantu, bet pēc LU Mehānikas fakultātes beigšanas – par skolotāju. Viss pieredzes bagātā skolotāja mūžs 54 gadu garumā noritējis tehnikumā. No 1944. līdz 1959. gadam vadīja Elektrotehnikas nodaļu. Pēc pensionēšanās līdz 1979. gadam turpināja strādāt par elektrotehnikas pasniedzēju.

Juris Liepiņš (1901. gada 24. jūlijā Rozēnu pagastā – 1941. gada 14. jūnijā izsūtīts – 1942. gada 4. novembrī nošauts Soļikamskā, KPFSR) mācījās Rīgas Valsts tehnikumā, beidza vidusskolu pieaugušajiem un Latvijas Universitāti ar inženiera elektriķa kvalifikāciju. No 1937. līdz 1940. gadam bija VEF direktora palīgs. Dībināja VEF amata skolu, no 1932. līdz 1941. gadam bija tās direktors.

Arnolds Slava (1908. gada 11. martā – 1997. gada decembrī) trīsdesmitajos gados strādāja VEF par automātisko telefona centrāļu konstruktoru. Viņa konstruētās VEF-40 sistēmas centrāles tika uzstādītas Rīgā, Jelgavā un Ventspilī. Pēc kara turpināja darbu rūpnīcā „Radiotehnika” par konstruktoru biroja priekšnieku. Viņa vadībā konstruēti daudzi radiouztvērēji.

Arturs Brants (1908. gadā Lugažu pagastā – pēc 1998. gada) darba gaitas sāka Pasta un telegrāfa departamentā kā sakaru montieris. 1939. gadā sakarā ar Ķeguma HES celtniecību viņam uzticēja vadīt elektrolīnijas Ķegums–Rīga celtniecību. Pēc kara lika pamatus 80 kV un augstāka sprieguma elektroapkalpes sistēmai Latvijā.

Voldemārs Dāle (dz. 1922. gada 10. novembrī Rīgā – 2005. gadā Rīgā) pēc tehnikuma beigšanas no 1942. līdz 1944. gadam vadīja firmas „Siemens” Rīgas nodaļas projekta grupu. Pēc kara Latvijas ZA Fizikālajā institūtā nodarbojās ar lauku rajonu elektrisko tīklu optimālo parametru noteikšanu. 1965. gadā V. Dālem par monogrāfiju „Elektrisko tīklu optimizācija, slodzēm pieaugot” piešķirta LPSR Valsts prēmija. No 1969. gada pētīja datoru izmantošanu elektrisko tīklu attīstībā. 1994. gadā piešķirts Latvijas ZA Goda doktora nosaukums.

Būvniecības nodaļu absolvēja: 1925. gadā – ģeodēzijas un būvkonstrukciju speciālists Jānis Ulpe, 1928. gadā – būvinženieris un zinātnes vēsturnieks Kārlis Ieleja, 1942. gadā – arhitekti Arvīds Ādamsons, Arnolds Eihvalds, Arnolds Lokmanis un Arvīds Purgalis [2]. Dažādi ir viņu dzīves ceļi II Pasaules kara gados izsūtījumā, trimdā un dzimtenē [2,8].

Jānis Ulpe (1907. gada 7. septembrī Lielzalves pagastā – 1987. gadā Rīgā) no 1925. līdz 1948. gadam strādāja par Zemkopības ministrijas mērnieku. Pēc kara no 1946. līdz 1958. gadam – Latvijas Valsts Universitātes Ģeodēzijas katedras asistents un vecākais pasniedzējs, no 1948. līdz 1950. gadam – Celtniecības fakultātes dekāna vietnieks. No 1958. līdz 1975. gadam – Rīgas Politehniskā institūta Rūpniecības un būvkonstrukciju katedras docents, no 1959. līdz 1962. gadam – RPI Celtniecības fakultātes dekāns. Pētīja koka īpašības dinamiskā slodzē. Mācību grāmatas „Koka un plastmasu konstrukcijas” (1965) autors.

Kārlis Ieleja (1909. gadā Ogres pagastā – 1970. gada 27. jūnijā Minhenē Vācijā) no 1928. līdz 1940. gadam studēja inženierzinātnes Latvijas Universitātē un Minhenē Vācijā. No 1941. līdz 1944. gadam strādāja Ķeguma būvinspekcijā. 1944. gadā emigrēja uz Vāciju un 1950. gadā – uz ASV. No 1954. līdz 1968. gadam žurnāla „Tehnikas Apskats” redaktors. Būvinženieris Bostonā, Filadelfijā un Berklijā. 1968. gadā atgriezās Vācijā.

Pētīja Latvijas inženierzinātnes, ostu un ūdensceļu vēsturi. Sarakstīja grāmatu „Tehnikas meistardarbi I-II” (1939).

Arvīds Ādamsons (1922. gada 31. martā Rīgā – 1988. gada 14. martā Katsikļos ASV), piedaloties 1944. gada 23. martā Latvijas leģiona lielkaujā pie Ostrovas, guva smagu ievainojumu, tika evakuēts uz Vāciju. 1949. gadā beidza Baltijas Universitāti Pinebergā Vācijā. Bija arhitekts Filadelfijā ASV. Veica Latviešu Brāļu kapu Ņujorkas pavalstī, Katsikļos, projektēšanu un izbūvi, lai, latviešu karavīriem aizejot mūžībā, paliktu piemiņa. Latviešu organizācijas un korporācijas tur izvietojušas plāksnes, kas veltītas latvju dēļiem, kuri upurējuši savas dzīvības Tēvzemei.

Arnolds Eihvalds (1923. gada 12. martā Rostovā pie Donas –?) pēc tehnikuma beigšanas slimoja. Par izvairīšanos no iesaukšanas armijā 1944. gada nogalē Ventspilī apcietināts, ar kuģi aizvests uz Gotenhāfenu Vācijā. 1946. gada aprīlī smagi slimis no filtrācijas nometnes Kazaņā atgriezās dzimtenē.

Beidza vakara nodaļu augstskolā. Strādāja par Rīgas pilsētas izpildkomitejas Celtniecības un arhitektūras nodaļas inženieri, bet no 1969. līdz 1971. gadam – par „Latkomunprojekta” galveno inženieri. Pēc A. Eihvalda projektiem uzceltas skolas ēkas Liepājā, Valmierā, Cēsīs, Ķegumā, Aizkrauklē, Ogrē, ierīkotas sūkņu stacijas un ūdensvadi.

Arvīda Purgaiļa (1922. gada 22. maijā Mālpils pagastā –?) dienests Latviešu leģiona 15. divīzijā sākās ar braucienu no Rīgas uz Gotenhāfenu Vācijā. 1945. gada februārī nokļuva Sarkanās armijas gūstā. Divus gadus pavadīja aiz dzeloņstieplēm Krievijā un Baškīrijā, pēc tam viņu iesauca padomju armijā. 1950. gadā atgriezās, uzsāka darbu Rūpniecības uzņēmumu projektēšanas birojā Rīgā, kur nostrādāja 37 gadus līdz 1987. gadam. Projektēja Ogres trikotāžas kombināta pārvaldes ēku, arodskolas un katlumājas Rīgā. A. Purgaiļa lielākais veikums ir Siguldas kamaniņu trase. Par to 1991. gadā viņš saņēma PSRS Ministru padomes prēmiju un Starptautiskās olimpiskās komitejas balvu „Sports un arhitektūra” – kā arhitekts, kas visvairāk devis olimpiskās kustības veicināšanā savā zemē.

Arnolds Lokmanis (1922. gada 12. augustā Lēdurgas pagastā–?) vācu laikā (1942–1944) strādāja militārā uzņēmumā „Feldbauamt der Leihwaife” Rīgā, pēc kara – Rīgas apriņķa dzīvokļu pārvaldē. Apcietināts, pēc kāda laika atbrīvots ar noteikumu, ka neko neizpaužīs par cietumā pavadīto laiku.

Pēc LU Inženierzinātņu fakultātes beigšanas no 1951. līdz 1955. gadam strādāja „Giprobum” Rīgas filiālē par grupas vadītāju, no 1956. līdz 1959. gadam – „Latgiproprom” par hidrotehnisko būvju vadītāju, no 1966. līdz 1972. gadam

„Giprostrojmateriali” – par grupas vadītāju. Projektēja papīra, celulozes un kartona ražotnes Slokā, Rīgā, Līgatnē, Ļeņingradā, Viļņā un Kauņā. Izstrādāja būvprojektus saliekamā betona, ķieģeļu, keramzīta un plastmasas rūpnīcu un administratīvo ēku celtniecībai.

Tehnikuma Ķīmijas nodaļu absolvēja: 1925. gadā reto rokrakstu un grāmatu bibliogrāfs Jānis Tāļvaldis Zemzaris, 1937. gadā – ķīmijas tehnoloģijas profesors Leonīds Osipovs, 1944. gadā – ķīmijas docents Ēvalds Kupaks, 1943. un 1947. gadā – konstruktors un tehnikas vēsturnieks Arturs Zalsters. [2].

Jānis Tāļvaldis Zemzaris, līdz 1936. gadam Zommers (1902. gada 10. janvārī Lejasciema pag. – 1996. gada 30. jūnijā Rīgā), 1934. gadā absolvēja LU Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāti. No 1936. līdz 1940. gadam strādāja Polijas un Zviedrijas arhīvos, sastādīja Rīgas pilsētas hroniku. No 1945. līdz 1949. gadam – Latvijas ZA Vēstures institūta palīgzinātņu sektora vadītājs, no 1960. līdz 1971. gadam – Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu nodaļas bibliogrāfs. Monogrāfiju „Mērs un svars Latvijā 13.–19. gs.” (1981) un „Rīgas paraugmēru vēsture” (2002) autors.

Leonīds Osipovs (1912. gada 10. aprīlī – 2011. gada 14. janvārī Rīgā) pēc Latvijas Universitātes beigšanas 1944. gadā palika Ķīmijas fakultātē gatavoties akadēmiskajam darbam. Līdz 1958. gadam Ķīmijas fakultātes docētājs, no 1958. līdz 1996. gadam – RPI (RTU) docētājs un profesors, no 1955. līdz 1974. gadam – Vispārīgās ķīmijas tehnoloģijas katedras vadītājs. L. Osipovs bija viens no fakultātes labākajiem lektoriem. Vissarežģītākos aparātus spēja brīvrokas zīmējumā attēlot uz tāfeles. Pēc L. Osipova mācību grāmatas „Ķīmijas tehnoloģiskie procesi un aparāti” (I-II, 1962–1968) mācījušās vairākas ķīmiķu paaudzes.

L. Osipovs ar līdzstrādniekiem izstrādājis oriģinālas, efektīvas citronskābes, itakonskābes, fenilbuta, turazolīna, fenazona, celnovakaīna, urotropīna, fluorofūra un agara žāvēšanas iekārtas.

1994. gadā saņēma P. Valdena prēmiju un medaļu, 1997. gadā – emeritētā zinātnieka nosaukumu [9].

Ēvalds Kupaks (1912. gada 27. decembrī Rīgā – 2001. gada 21. janvārī Rīgā) 1948. gadā absolvēja LVU Ķīmijas fakultāti. No 1951. līdz 1962. gadam strādāja Rīgas Medicīnas institūtā par vecāko pasniedzēju, no 1962. līdz 1967. gadam – Rīgas Politehniskajā institūtā par vecāko pasniedzēju un docentu. No 1970. līdz 1972. gadam – par Vispārīgās ķīmijas katedras vadītāju. Pētīja bārija borātus, kobalta, vara, dzelzs, mangāna noteikšanu bioloģiskos objektos.

Arturs Zalsters (1922. gada 2. februārī Mellužos – 2008. gada 3. martā Rīgā) 1952. gadā absolvēja LVU Ķīmijas fakultāti. No 1960. līdz 1985. gadam strādāja par Vissavienības Centrālā biroja konstrukturu, no 1986. līdz 1990. gadam – Jūrmalas zvejnieku kolhozā „Uzvara” un no 1991. līdz 1997. gadam Jūrmalas pilsētas muzejā par zinātnisko līdzstrādnieku. 1996. gadā Rīgas Tehniskajā universitātē aizstāvēja tehnisko zinātņu maģistra grādu „Seno kuģu konstruktīvās īpatnības”, bet 1998. gadā – Latvijas Kultūras akadēmijā – mākslas maģistra grādu „Vietējās kuģniecības seno avotu liecības”.

A. Zalstera monogrāfija „Kurzemes hercoga laiku burinieki” atzīta par Latvijas skaistāko grāmatu 2002. gadā. Tā ieguvusi godalgu Starptautiskajā Leipcigas grāmatu gadatirgū. 2006. gadā A. Zalsteram piešķirts Latvijas ZA Goda locekļa nosaukums [10].

II. RĪGAS INDUSTRIĀLAIS POLITEHNIKUMS (1944–1990)

1944. gada oktobrī, pēc Sarkanās armijas ienākšanas Rīgā, Rīgas Valsts tehnikums no Strūgu ielas 4 atgriezās savās telpās K. Valdemāra (Gorkija) ielā 1^c un Noliktavas ielā 2. Tā vadību uzņēmās Kultūrtehnikas nodaļas vadītājs Vilis Ducmanis, kas vienīgais no administrācijas bija palicis Rīgā. 1948. gada 31. janvārī viņu apcietināja, apsūdzot par sadarbību ar vāciešiem. Par tehnikuma direktora vietas izpildītāju kļuva Mehānikas nodaļas skolotājs Andrejs Ivanovs, kas tehnikumā strādāja no tā dibināšanas pirmās dienas 1919. gadā.

Rīgas Valsts tehnikumu pārdēvēja par Rīgas Industriālo politehnikumu. Mācības atjaunoja Būvniecības, Mehānikas, Elektrotehnikas un Ķīmijas nodaļas. 1946. gadā no tehnikuma atdalīja Būvniecības nodaļu. To pievienoja Rīgas pilsētas tehnikumam Gaiziņa ielā, izveidojot Rīgas Celtniecības tehnikumu. 1945. gadā noorganizēja vakara nodaļu. Tās attīstību visnotaļ sekmēja ilggadējais vadītājs Vladimirs Kubinskis.

1945. gada aprīlī par tehnikuma direktoru iecēla padomju latvieti Pēteri Zariņu, kas to vadīja līdz 1995. gadam. Viņš bija beidzis Kaļiņas Pedagoģisko tehnikumu, latviešu valodu nebija aizmirsis, bet sarunājās tikai krieviski. Pēc viņa par tehnikuma direktoru nāca Nikolajs Andrejevs (1955–1961). Viņš beidzis Latvijas Valsts Universitātes Vēstures un filoloģijas fakultāti. Tālāk tehnikumu vadīja LVU 1950. gada absolvents inženieris mehāniķis Juris Augulis (1961–1962) un atvaļinātais padomju armijas pulkvedis Pēteris Sergejevs (1962–1971). Pēc viņa par tehnikuma direktoru kļuva inženieris elektriķis Ludis Eglītis-Caune (1971–1979), kas pirms tam strādāja par RTU vakara un neklātienes mācību prorektoru (1962–1971), un RTU absolvents inženieris elektriķis Boriss Slobins (1983–1991).

P. Sergejeva laikā rusifikācija pastiprinājās. Liela vērība tika pievērsta militārai un padomju patriotisma audzināšanai. Par „buržuāzisko nacionālismu” no tehnikuma padzina 12 latviešu tautības pasniedzējus. Vadošos amatus ieņēma padomju armijas atvaļinātie virsnieki. Arī pēc Sergejeva palika nemainīgs agrākais mācību un audzināšanas politiskais virziens. Noteicošā loma bija komunistiskās partijas organizācijai.

Nacionālo garu tehnikumā izdevās saglabāt, pateicoties skolotājiem, savas profesijas un zemes patriotiem: inženieriem mehāniķiem Jānim Puriņam, Kārlim Jansonam, Ojāram Žīguram, mēbeļu konstruktoram Indulim Zeltiņam, matemātiķim Ernestam Veinbergam, ķīmiķei Birutai Kļaviņai, vēsturniecei Rasmai Cinovskai, latviešu valodas skolotājai Ilgai Vanderei un mākslinieciskās pašdarbības vadītājai Ernai Muraškai.

Latvijas nacionālā atmoda plaši atspoguļojās tehnikumā. 1988. gada 27. oktobrī noorganizēja Tautas frontes atbalsta

grupu. 1989. gada 23. jūnijā tehnikumā skanēja Līgo dziesmas, 18. novembrī atzīmēja Latvijas valsts proklamēšanas 70. gadadienu, bet decembra nogalē – Ziemassvētkus. Barikāžu dienās 1991. gada janvārī skolotāji un audzēkņi devās apsargāt Rīgas starptautisko telefona centrāli Dzirnau ielā. Apšaude pie Mangaļu tilta izdzēsa bijušā tehnikuma audzēkņa Roberta Mūrnieka dzīvību [2].

Rīgas Industriālā politehnikuma absolventi strādājuši dažādās tautsaimniecības zinātnes un tehnikas nozarēs. Daudzi audzēkņi piepildījuši sapni – studēt augstskolā, kļūt par inženieriem un izciliem savas nozares speciālistiem.

Latvijas PSR saimniecības plānveida attīstību sešdesmitajos, septiņdesmitajos un astoņdesmitajos gados noteicis tehnikuma pēckara gadu absolvents inženieris mehāniķis **Miervaldis Ramāns** (1925. gada februārī – 1996. gada 16. oktobrī). 1955. gadā viņš aizstāvēja tehnisko zinātņu kandidāta disertāciju. No 1957. līdz 1962. gadam bija Latvijas ZA Fizikāli enerģētiskā institūta direktora vietnieks zinātniskajā darbā. No 1962. līdz 1965. gadam strādāja par LPSR Ministru padomes zinātniski pētnieciskā darba koordinācijas komitejas priekšsēdētāju un no 1965. līdz 1986. gadam – par LPSR Ministru padomes priekšsēdētāja vietnieku un LPSR Valsts plāna komisijas priekšsēdētāju.

M. Ramāns pētīja pilsētu termofikācijas jautājumus un transportlīdzekļu energoapgādi. Par nozaru un teritoriālās plānošanas principu pilnveidošanu un ieviešanu Latvijas PSR tautsaimniecībā viņam 1977. gadā piešķirta Latvijas PSR Valsts prēmija [2].

Augstāko mācību iestāžu pārvaldes lietas kārtojās tehnikuma absolvents inženieris mehāniķis **Alfrēds Vācietis** (1913. gada 25. februārī Rīgā – 2009. gada 10. septembrī Rīgā). No 1958. līdz 1959. gadam viņš bija Rīgas Politehniskā institūta Mehānikas fakultātes dekāns, no 1958. līdz 1981. gadam – LPSR Ministru Padomes Augstākās un vidējās speciālās izglītības valsts komitejas Augstāko mācību iestāžu priekšnieks, no 1961. līdz 1974. gadam – RPI prorektors zinātniskajā darbā. Pētījis aukstās štancēšanas spiedņu izturību [2].

Atjaunotās Latvijas Republikas nostiprināšanu no 1991. gada līdz 2000. gadam sekmēja valsts un sabiedriskais darbinieks Dr.jur. **Valdis Birkavs** (dz. 1942. gada 28. jūlijā Rīgā). Pēc tehnikuma beigšanas 1961. gadā viņš 1969. gadā absolvēja LVU Juridisko fakultāti. No 1968. līdz 1986. gadam strādāja LPSR Tiesu ekspertīžu un kriminoloģijas zinātniskajā laboratorijā par līdzstrādnieku, nodaļas vadītāju un direktoru. No 1990. līdz 1993. gadam izpildījis Latvijas Republikas Augstākās Padomes deputāta pienākumus. Viens no 1990. gada 4. maija Neatkarības deklarācijas autoriem. No 1992. līdz 1993. gadam – Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētāja vietnieks, no 1993. līdz 1994. gadam – Latvijas Ministru prezidents, no 1994. līdz 1999. gadam – ārlietu ministrs un no 1999. līdz 2000. gadam – tieslietu ministrs.

Publicēja grāmatas „Noziedzība” (1981), „Kriminoloģija” (1981). Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni (2000), Francijas, Norvēģijas, Zviedrijas un Dānijas ordeņiem.

V. Birkavs Rīgas Valsts tehnikumam 1994. gadā veltīja šādas rindas: „Te nonācu pie atziņas, ka galvenais ir izglītība, un tā paliek galvenā vadlīnija arī šodien, valsts darbu strādājot [2].”

Ne mazāk atzinīgu atsaukumi atstājis Rīgas Tehniskās universitātes rektors (1999–2012) Ivars Knēts: „Ir fantastiski iepazīties ar slavenā Rīgas Valsts tehnikuma attīstības vēsturi, it sevišķi, ja šo lielisko mācību iestādi ir beidzis mans tēvs Valters Knēts, bet es pats savulaik mācījos Rīgas Būvniecības tehnikumā, kura ir viena no RVT nodaļām [2].”

Valsts un Latvijas Saeimas darbā vēl strādājuši RIP audzēkņi: Dzintars Rasnačs, Ainārs Šlesers, Kārlis Leiškalns u.c. [2]

Dzintars Rasnačs (dz. 1963. gada 17. jūlijā Jūrmalā) 1982. gadā beidza tehnikumu kā štanču un presformu izgatavošanas tehnologs un 1990. gadā Latvijas Valsts Universitātes Juridisko fakultāti. Latvijas tieslietu ministrs (1995–1998) un Aizsardzības ministrijas parlamentārais sekretārs (2002–2004). 1998. gadā ievēlēts 7. Saeimā, 2006. gadā – 9. Saeimā, 2010. gadā – 10. Saeimā, 2011. gadā – 11. Saeimā un 2014. gadā – 12. Saeimā. Bijā Prezidija sekretārs 9., 10. un 11. Saeimā.

Ainārs Šlesers, līdz 1992. gadam Ainārs Leščinskis (dz. 1970. gada 22. janvārī Rīgā), uzņēmējs un valsts darbinieks, no 1986. līdz 1989. gadam mācījies Rīgas Industriālajā politehnikumā, no 1999. gada līdz 2002. gadam – Latvijas Evaņģēliski luteriskajā kristīgajā akadēmijā. No 1998. gada līdz 2006. gadam – ar pārtraukumu – Latvijas Republikas Saeimas deputāts. No 1998. līdz 1999. gadam – ekonomikas ministrs, no 2002. līdz 2004. gadam – Ministru prezidenta biedrs, no 2004. līdz 2009. gadam – ar pārtraukumiem – satiksmes ministrs.

Kārlis Leiškalns (dz. 1963. gada 17. jūlijā Jūrmalā) 1969. gadā beidza Rīgas Industriālo politehnikumu, 1990. gadā – Latvijas Valsts Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti. Saeimas deputāts (1993–1995), satiksmes ministrs (2004).

Mehānikas nodaļu absolvēja: 1951. gadā – Lauksaimniecības akadēmijas docents Jānis Tupiņš, 1952. gadā – Rīgas Politehniskā institūta (1985–1991) un Rīgas Tehniskās universitātes rektors (1991–1999) Egons Lavendelis, un 1957. gadā – Valsts elektrotehniskās fabrikas konstruktoru biroja vadītājs Vilnis Lazda [2].

Jānis Tupiņš (dz. 1932. gada 29. aprīlī Grašu pagastā), Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Mašīnu eksploatācijas katedras vadītājs (1977–1987), pētījis mašīnu izmantošanas, tehniskās apkalpošanas efektīvu paņēmieni un metožu ieviešanu Latvijas lauksaimniecībā.

1988. gadā piešķirta LPSR Valsts prēmija un 1997. gadā – Triju Zvaigžņu ordeņa Goda zīme 1. pakāpe.

Nozīmīgākā publikācija: „Laukkopības darbu tehnoloģijas izstrāde” (1994., līdzautors) [11].

Egons Lavendelis (dz. 1934. gada 20. decembrī Rīgā), Latvijas ZA akadēmiķis (1989), profesors (1967). No 1964. līdz 1985. gadam – Materiālu pretestības katedras vadītājs, no 1985. līdz 2000. gadam – RPI/RTU rektors. Veica pētījumus augstas elastības mehānikā, vibrotehnikā, mašīnu un mehānismu teorijā. Publicējis 12 monogrāfijas un vairāk nekā 500 zinātnisku rakstu. 1971. gadā apbalvots ar ordeni „Goda zīme”, 1984. gadā piešķirts LPSR Nopelniem bagātā zinātnes un tehnikas darbinieka nosaukums, 1988. gadā saņēmis LPSR Valsts prēmiju zinātnē, 1994. gadā – Latvijas ZA Lielo medaļu, 2000. gadā apbalvots ar IV šķiras Triju Zvaigžņu ordeni [12]. Rīgas Valsts tehnikumam 1989. gadā deva šādu

novērtējumu: „Tehnikuma absolventus mēs pazīstam pēc viņu pieķeršanās izvēlētajai profesijai, nemitīgiem pilnveidošanās meklējumiem, aktīvai dzīves pozīcijai (...). Lai paaudze pēc paaudzes, šodienas un rītdienas studenti pārliecinoši ieraksta savas rindiņas tehnikuma vēsturē [2].”

Elektrotehnikas nodaļu beiguši elektroenerģētiķi: 1947. gadā – RPI Automātiskās piedziņas katedras vadītājs Visvaldis Baumanis, Rīgas 1. TEC direktors Bruno Skalders, 1948. gadā – AST Ražošanas tehniskās daļas priekšnieks Mečeslavs Vonsovičs, 1949. gadā – Ķeguma HES kaskādes elektrocheha priekšnieks Laimonis Jakāns, Eksploatācijas un remonta dienesta priekšnieks Oskars Reinvalds, Pieslēguma un perspektīvās attīstības dienesta priekšnieks Gunārs Posts, 1950. gadā – Rīgas 2. elektrisko tīklu rajona Ķekavā priekšnieks Jānis Jansons, 1952. gadā – Ziemeļaustrumu tīklu direktors Valdis Garbovskis, Atomreaktora galvenais inženieris Valdis Gavars, 1953. gadā – „Latvenergo” energopārbaužu laboratorijas vadītājs Māris Andruss, 1954. gadā – Rīgas elektrotīklu galvenais inženieris Aleksandrs Rorbahs [7].

Visvaldis Baumanis (dz. 1928. gadā Kuldīgā), pēc LVU Mehānikas fakultātes beigšanas, 1952. gadā strādāja Latvijas PSR ZA Enerģētikas un elektrotehnikas institūtā, pētīja reaktīvās jaudas sistēmu pilnveidošanu ietaisēs ar spriegumu līdz 1000 V. No 1964. gada vadīja RPI Rūpniecības un elektrifikācijas katedru. No 1973. gada, pēc tās sadalīšanas, līdz 1979. gadam vadīja Automātiskās piedziņas katedru. Izcils pedagogs. 1987. gadā piešķirts RTU Goda darbinieka nosaukums. Sarakstīja 5 mācību grāmatas un 40 zinātnisku darbu tiristoru elektrodzinēju piedziņas jomā.

Bruno Skalders (dz. 1928. gadā Rīgā) no 1954. līdz 1969. gadam strādāja par Latvijas lielākās termoelektrostacijas Rīgas VRES Ražošanas tehniskās daļas priekšnieku, no 1969. līdz 1973. gadam – par galveno inženieri un no 1973. gada – par direktoru. Pēc Rīgas 1. TEC apvienošanas ar Rīgas VRES iecelts par apvienotās Rīgas TEC direktoru. Galveno vērību pievērsa elektrostacijas darba efektivitātei: viņa laikā sasniegti viszemākie nosacītā kurināmā patēriņi elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā.

Mečeslavs Vonsovičs (dz. 1929. gadā Rīgā) no 1957. līdz 1960. gadam pildīja AST Ražošanas tehniskās daļas priekšnieka pienākumus. 1960. gadā vadīja 80 kV tīkla pārkārtošanu darbam ar 110 V spriegumu. 1961. gadā M. Vonsovičs kļuva par Režīma dienesta priekšnieku un galvenā dispečera vietnieku jaundibinātajā Apvienotajā dispečeru pārvaldē. Viņa vadībā veiktie eksperimentālie pētījumi palīdzēja atrisināt lielu energosistēmu aktuālās vadības problēmas.

1970. gadā M. Vonsovičam piešķirts PSRS Nopelniem bagātā rūpniecības darbinieka goda nosaukumu.

Laimonis Jakāns (dz. 1927. gadā Struteles pagastā) 49 gadus nostrādāja vienā uzņēmumā – Ķeguma hidroelektrostacijā dažādos amatos no inženiera līdz elektrocheha vadītājam. Nav tāda Ķeguma HES elektromezgla, kuru viņš nepārzinātu. Pēc Pļaviņu HES darbības uzsākšanas iecelts par Daugavas HES kaskādes elektrocheha priekšnieku.

Būvējot paplašināto Ķeguma HES, viss bija L. Jakāna rokās, sākot no projekta izskatīšanas līdz tā realizācijai.

Oskars Reinvalds (dz. 1928. gadā), no 1961. gada vadot Eksploatācijas un remonta dienestu, veica 3 kV tīkla pārbūvi uz 6 kV spriegumu un 6 kV tīkla pārkārtošanu uz 10 kV spriegumu. No 1972. līdz 1987. gadam, strādājot par Rīgas elektrotīkla galvenā inženiera vietnieku un galveno inženieri, izveidoja skaitļošanas centru, ieviešot programmas 6 kV – 20 kV tīkla aprēķiniem.

Gunārs Posts (dz. 1929. gadā Rīgā), strādājot par Dispečeru dienesta priekšnieku, uzlaboja operatīvo darbu. Rīgas VRES trīstinumu transformatoru nomaiņu izdarīja dienā, neatslēdzot patērētājus. Ieviesa tālsignalizāciju un tālmērījumus, tā ievērojami samazinot avāriju likvidēšanas laiku.

Jānis Jansons (dz. 1930. gadā), vadot no 1961. līdz 1991. gadam Rīgas 2. elektrisko tīklu rajonu Ķekavā, izveidoja līdz tam nelietotu vadu maiņas paņēmieni „Vadu maiņa ar vienlaicīgu vecā vada izvilksanu un jaunā vada ievilkšanu”, ko veica ar vadu ruļļa palīdzību. Paņēmieni ilgu laiku tika eksponēti Vissavienības tautsaimniecības sasniegumu izstādē Maskavā.

Valdis Garbovskis (dz. 1933. gadā Rīgā) 33 gadus, gandrīz visu savu darba mūžu, nostrādāja par Ziemeļaustrumu tīkla direktoru. 1965. gadā tajā bija pieci darbinieki, bet 1998. gadā – 72 darbinieki ar augstāko izglītību. V. Garbovskim ir lieli nopelni republikas energosistēmas veidošanā. Piedaloties PSRS Enerģētikas un elektrifikācijas ministrijas Elektroietaišu ierīkošanas noteikumu redakcijas komisijā, panāca Latvijas energosistēmas īpatnībām atbilstošus labojumus. 1993. gadā, sadarbojoties ar Itālijas energokompāniju AEM, realizēja plašu mācību programmu par Itālijas valdības līdzekļiem. Piedalījās arī sešu lielāko Eiropas pilsētu elektroapgādes problēmu risināšanā.

Valdis Gavars (dz. 1934. gada 10. maijā Rēzeknē) savu radošo domu kodolenerģētikā ielicis, strādājot par Salaspils Atomreaktora galveno inženieri.

Māris Andruss (dz. 1935. gadā Rīgā) no 1961. gada strādāja par „Latvenergo” pārbaužu laboratorijas vadītāju. Viņa vadībā uzstādīts impulsa regulators ar miljonu voltu spriegumu; iekārtoti speciāli aerodinamiskie stendi. M. Andruss 1991. gadā agrāk pieņemtos eksploatācijas normatīvus saskaņojis ar Eiropas standartiem, devis praktiskus priekšlikumus to lietošanai.

Aleksandrs Rorbahs (1936. gadā Rīgā – 1984. gada 23. oktobrī Rīgā), strādājot no 1968. gada par Rīgas pilsētas elektrotīkla galveno inženieri, vadīja jaunu transformatoru punktu izbūvi, vairāki simti kilometru 6 kV kabeļu līniju tika pārkārtotas darbam ar 10 kV spriegumu, tādā veidā palielinot tīkla caurlaides spēju un samazinot elektroenerģijas zudumus. Pirmais Padomju savienībā ieviesa jaunu integrālo sistēmu un pusvadītāju telemehānikas iekārtu TM-320, kas palielināja elektroapgādes drošumu 3–4 reizes.

Elektrotehnikas nodaļu telekomunikāciju specialitātē absolvēja: 1946. gadā VEF telegrāfa centrāles galvenais konstruktors Jānis Krustiņš, 1948. gadā – RPI Radiotehnikas un sakaru fakultātes dekāns profesors Jāzeps Ločmelis, LPSR

Sakaru ministrijas Vispārīgās eksploatācijas pārvaldes priekšnieks Raimonds Alpa-Lūks, Automātiskās telefonu centrāles ATC-56 priekšnieks Gunārs Kalējs, Rīgas radio rūpnīcas dispečeru daļas priekšnieks Jānis Ķurzēns, 1949. gadā – Rīgas telegrāfa un telefona centrāles priekšnieks Gunārs Bitmanis, 1951. gadā – Rīgas Radio un televīzijas centra direktors Romualds Grabovskis, Radio raidījumu daļas vadītājs Visvaldis Grūbe, 1954. gadā – Līniju aparātu ceha priekšnieks Ilmārs Polis, 1959. gadā – VEF konstruktoru biroja vadītājs Vilnis Lazda un Latvijas radio un televīzijas centra direktora vietnieks Jānis Grapmanis [13].

Raimonds Alpa-Lūks (dz. 1929. gada 20. maijā Viesītē) no 1968. līdz 1972. gadam strādāja par Rīgas telefonu tīkla pārvaldes galveno inženieri, no 1972. līdz 1977. gadam – par LPSR Sakaru ministrijas Vispārīgās eksploatācijas pārvaldes priekšnieku, no 1978. līdz 1986. gadam – par ministrijas kontroles biroja priekšnieku. Par veiksmi savā darbības laikā uzskata jauno telefona centrāļu izstrādi un modernas automātiskās telefonu centrāles koordinātu sistēmas aparātu ieviešanu.

Gunārs Kalējs (dz. 1928. gada 18. martā Rīgā) no 1966. līdz 1972. gadam strādāja par Automātiskās telefonu centrāles (ATC-55) priekšnieku. 1972. gadā viņam uzticēja Automātiskās telefonu centrāles (ATC-56) montāžas un eksploatācijas darbus. Šajā iestādē bija vislabākā darba organizācija – uz to RPI studentus sūtīja praksē.

Jānis Ķurzēns (dz. 1928. gada 20. februārī Lauberes pagastā) no 1951. līdz 1961. gadam Rīgas radiatorūpnīcā strādāja par tinēju un montāžas ceha priekšnieku, no 1961. gada – par ražošanas dispečera daļas priekšnieku. Daudz paveica jaunu radioaparātu tehnoloģijas izstrādē.

1966. gadā piešķirts Sociālistiskā Darba varoņa nosaukums. Apbalvots ar Ļeņina ordeni.

Gunārs Bitmanis (dz. 1930. gada 12. jūnijā Cēsīs – 1994. gada 8. novembrī), telekomunikāciju speciālists ar plašām zināšanām un darba pieredzi. No 1970. gada strādāja par Rīgas Telegrāfa un telefonu centrāles priekšnieku. Vairākkārt ieteikts sakaru ministra amatam, bet biogrāfijas dēļ (radnieki ārzemēs) nav apstiprināts.

1980. gadā piešķirts LPSR Nopelniem bagātā sakaru darbinieka goda nosaukums.

Romualds Grabovskis (dz. 1931. gada 18. septembrī Daugavpilī) no 1966. gada strādāja Latvijas Radio un televīzijas centrā par Tehniskās pārvaldes priekšnieku un centra direktoru. Daudz veica stereofonijas un krāsu televīzijas ieviešanā Latvijā.

Visvaldis Grūbe (dz. 1932. gada 1. novembrī Rīgā) 1966. gadā apstiprināts par radioraidījumu galveno inženieri, 1970. gadā – par Tehniskās eksploatācijas pārvaldes priekšnieku, 1972. gadā – par Latvijas Radio un televīzijas centra direktora vietnieku un 1984. gadā – par Radioraidījumu daļas vadītāju. Daudz paveica Rīgas radio stereofonisko pārraižu attīstībā, sadarbojoties ar Vācijas, Ungārijas un Čehoslovākijas zinātniekiem.

Jānis Krustiņš (dz. 1926. gada 9. martā Ādažos) no 1964. līdz 1976. gadam strādāja par VEF telegrāfa aparātu konstrukcijas nodaļas vadītāju, no 1966. gada – arī par

automātiskās telegrāfa centrāles galveno konstruktoru. Konstruēja komunikācijas telegrāfa centrāli „Liman”, kas toreiz bija modernākā pasaulē, par ko 1967. gadā saņēma Latvijas PSR Valsts prēmiju.

Jāzeps Ločmelis (dz. 1928. gada 12. septembrī Madlienas pagastā) no 1971. līdz 1980. gadam strādāja par RPI Automātisko elektrosakaru katedras vadītāju, no 1980. līdz 1990. gadam – par Radiotehnikas un sakaru fakultātes dekānu. 1968. gadā aizstāvēja tehnisko zinātņu kandidāta grādu, kas 1982. gadā nostrificēts par inženierzinātņu doktora grādu. 1998. gadā aizstāvēja habilitētā inženierzinātņu doktora grādu.

Profesors (1985–2000), Latvijas valsts emeritētais zinātnieks (2000). Publicēja 12 grāmatas un vairāk par 350 zinātnisko un populārzinātnisko rakstu. 1985. gadā piešķirta Latvijas PSR Valsts prēmija, 2000. gadā – Latvijas ZA Goda locekļa nosaukums. Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa I pakāpes Goda zīmi.

Ilmārs Polis (dz. 1936. gada 3. aprīlī Rīgā) no 1970. līdz 1993. gadam strādāja par Rīgas Tālsarunu centra Līnijas aparātu ceha vecāko inženieri, galveno speciālistu un priekšnieku. Viņa tehniskā vadībā tika veikta sakaru pārslēgšana uz ciparu tīklu.

Vilnis Lazda (dz. 1941. gada 28. februārī Rīgā), VEF konstruktoru biroja vadītājs, izstrādājis projektu par VEF siltumsaimniecības sakārtošanu un galvanisko izstrādājumu ražotnes enerģētisko nodrošinājumu. 1974. gadā piešķirta PSRS Valsts prēmija.

Jānis Grapmanis (dz. 1934. gada 3. oktobrī Rīgā) no 1962. gada strādāja Latvijas Radio un televīzijas centrā par galvenā inženiera vietas izpildītāju un direktora vietnieku. No 1966. līdz 1969. gadam sniedza tehnisko palīdzību Kubas televīzijas iekārtu ekspluatācijā. Teicams speciālists ar lielu praktiskās dzīves pieredzi. Lielu vērību veltīja jaunu tehnisko līdzekļu izstrādei un ieviešanai.

1985. gadā piešķirts Nopelniem bagātā sakaru darbinieka nosaukums.

Ķīmijas nodaļu absolvēja ķīmiķi, kuru darbs vēlāk saistījās ar Latvijas Zinātņu akadēmiju, Latvijas Universitāti, Rīgas Politehnisko institūtu un Rīgas Tehnisko universitāti: 1946. gadā – profesors Pēteris Paukšs, 1949. gadā – profesors Edgars Jansons, 1953. gadā – docente Vera Brunere-Pelēkā, 1955. gadā – akadēmiķis Uldis Viesturs, akadēmiķis, profesors Juris Tīliks, docente Velta Tupureina-Andersone, 1958. gadā – akadēmiķis Gunārs Čipēns, 1964. gadā – profesors Imants Meirovics, profesors Fricis Avotiņš un 1959. gadā – asociētais profesors Visvaldis Švinka.

Pēteris Paukšs (1926. gada 3. aprīlī Rīgā – 2001. gadā Rīgā) no 1956. līdz 1990. gadam strādāja par LVU/RPI Silikātu tehnoloģijas katedras docētāju un profesoru. No 1965. līdz 1971. gadam pildīja Ķīmijas fakultātes dekāna pienākumus. Pētīja stiklveida pārklājumus, emaljas un glazūras. 1977. gadā saņēma LPSR Valsts prēmiju [14].

Edgars Jansons (1929. gada 17. februārī Valkā – 2008. gadā Rīgā) no 1964. līdz 1973. gadam strādāja par LVU zinātņu prorektoru, no 1977. līdz 1984. gadam – par Ķīmijas fakultātes dekānu, no 1984. līdz 1987. gadam – par

Analītiskās ķīmijas katedras vadītāju. Pētīja organisko reaģentu pielietošanu analītiskajā ķīmijā.

1989. gadā piešķirts LPSR Nopelniem bagātā tautas izglītības darbinieka nosaukums un LPSR Valsts prēmija par mācību grāmatu „Analītiskās ķīmijas teorētiskie pamati” [15].

Vera Brunere-Pelēkā (dz. 1933. gada septembrī) no 1972. līdz 1993. gadam bija RPI/RTU docente un no 1970. līdz 1993. gadam – Vispārīgās ķīmijas katedras vadītāja. Sintezēja kālija superoksīdu un kālija peroksīdu, noteica to īpašības. Ar citiem katedras locekļiem izveidoja latviešu valodā pirmo mācību grāmatu kompleksu vispārīgā ķīmijā [16].

Uldis Viesturs (dz. 1936. gada 16. jūnijā Zvārdes pagastā) no 1969. līdz 1986. gadam strādāja Latvijas ZA Mikrobioloģijas institūtā par Bioinženierijas laboratorijas vadītāju, no 1986. līdz 1990. gadam – LZA Koksnes ķīmijas institūtā par direktoru, no 1997. līdz 2005. gadam – LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūtā par direktoru. No 1989. līdz 1990. gadam izpildīja LZA viceprezidenta pienākumus. Pētīja mikroorganismu augšanas un biosintēzes procesus.

Juris Tīliks (dz. 1937. gada 5. februārī – 2007. gada 26. janvārī Rīgā) no 1991. līdz 1995. gada strādāja Salaspils Kodolreaktorā par Radioķīmijas daļas vadītāju, no 1971. līdz 1998. gadam – par LVU/LU docētāju un profesoru. No 1973. līdz 1985. gadam un no 1996. līdz 1998. gadam vadīja Fizikālās ķīmijas katedru, no 1999. līdz 2007. gadam – Cietvielu ķīmijas radiācijas laboratoriju. Pētījumi cietvielu radiācijas ķīmijā un fizikā [17].

Gunārs Čipēns (dz. 1933. gada 8. novembrī Rīgā) no 1969. gada līdz 1982. gadam strādāja par LZA Aminokābju un peptīdu ķīmijas laboratorijas vadītāju, no 1975. līdz 1982. gadam – par LZA Organiskās ķīmijas institūta direktoru un no 1982. gada – Molekulārās imunoloģijas grupas vadītāju. Pētījumi amoniskābju hormomu ķīmijā. Atšifrējis aminokābju kodu proteīnos un gēnu veidošanās molekulāros mehānismus. Sarakstītas monogrāfijas: „Iedzimtības un mainības ķīmiskie pamati” (1963) un „Zemmolekulāro peptīdu struktūra un funkcijas” (1980). LPSR Valsts prēmijas (1970) un PSRS Valsts prēmijas (1983) laureāts [18].

Imants Meirovics (dz. 1930. gada 11. jūnijā Rīgā) no 1960. līdz 1993. gadam RPI/RTU Ķīmijas fakultātes docētājs un profesors, no 1974. līdz 1993. gadam – dekāns. Pētīja termoizturīgo polimēru iegūšanu, jaunus organiskos luminoforus un krāsvielas. Mācību grāmata „Organiskā ķīmija” (1992) [19].

Fricis Avotiņš (dz. 1927. gada 8. aprīlī Pūrē) no 1954. līdz 1997. gadam – LVU/RPI/RTU docētājs un profesors. Pētīja terpēnus un to izmantošanas bioloģiski aktīvu vielu sintēzi. G. Vanaga balva (1996).

Visvaldis Švinka (dz. 1940. gada 27. februārī Cēsīs), RPI Silikātu tehnoloģijas katedras docētājs un asociētais profesors, pētīja Latvijas mālu un akmeņmasas izstrādājumus [20].

Ar Rīgas Industriālo tehnikumu izglītības gaitas saistās daudziem izciliem latviešu sportistiem [2]. To absolvēja basketbolisti: Gunārs Siliņš, Jānis Ostrouhs, Cēzars Ozers, Edvīns Liepkalns, Maigonis Valdmanis, Juris Merksons un Skaidrīte Smildziņa (Budovska). Viņi guvuši atzīstamus

panākumus, startējot savu sporta biedrību – VEF, Rīgas ASK, TTT – rindās, Latvijas PSR un PSRS izlases sastāvos.

Tehnikuma 1949. gada absolvents **Jānis Ostrouhs** pirmais no latviešu basketbolistiem ieguva PSRS Sporta meistara nosaukumu. Kopā ar tehnikuma audzēkņiem E. Liepkalnu, J. Kauguru, R. Karnīti startēja VEF meistarkomandā.

Cēzars Ozers, spēlēja Rīgas VEF sastāvā, 1960. un 1966. gada PSRS čempionātos izcīnīja 3. vietu, bet PSRS izlases sastāvā olimpiskajās spēlēs Romā – sudraba medaļu.

Maigonis Valdmanis, no 1953. līdz 1963. gadam spēlēja Rīgas ASK komandā, kļuva četrkārtējs PSRS čempions (1955–1958), sudraba (1962) un bronzas (1959, 1961 un 1963) medaļu ieguvējs. Startējot PSRS izlasē, kļuva par trīskārtēju Eiropas čempionu (1957, 1959, 1961). Strādājis par Latvijas PSR izlases galveno treneri, izcīnīja 3. vietu PSRS Tautu spartakiādē 1983. un 1986. gadā.

Raimonds Karnītis, izcils latviešu basketbolists un treneris, 1965. gadā ieguva Latvijas PSR Nopelniem bagātā trenera un 1968. gadā – PSRS Nopelniem bagātā trenera nosaukumu. Startējot VEF un Rīgas ASK komandā kļuva par seškārtēju Latvijas PSR čempionu (1949, 1953–1956, 1958). Rīgas TTT komanda galvenā trenera Raimonda Karnīša vadībā 18 reizes izcīnīja PSRS čempiona titulu (1964–1966, 1968–1973, 1975–1977, 1979–1984) un 15 reizes – Eiropas kausu (1964–1975, 1977, 1981, 1982).

Skaidrīte Smildziņa (Budovska) TTT sastāvā kļuva par divpadsmitkārtēju PSRS čempioni (1960–1969, 1971, 1972) un vienpadsmitkārtēju Eiropas kausa ieguvēju (1960–1962, 1964–1969, 1971, 1972). Spēlējot Latvijas PSR izlasē, trīs reizes izcīnīja PSRS Tautu spartakiādes čempiones (1961, 1967, 1971) nosaukumu.

Basketbolistu zvaigznāju var noslēgt ar tehnikuma Mehānikas nodaļas 1989. gada absolventu, Latvijas basketbola izlases spēlētāju un tagad arī izlases galveno treneri **Aināru Bagatski**. Viņš ir seškārtējs Latvijas, divkārtējs Lietuvas un Norvēģijas čempions.

Teātra pasaulē pazīstami bijušie tehnikuma audzēkņi: Latvijas PSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks, bijušais Latvijas Nacionālā teātra direktora vietnieks **Zigfrīds Kalniņš**, aktieris **Edgars Girgensons**, Dailes teātra aktieris **Valentīns Skulme**, kas bija izcils raksturlomu tēlotājs.

III. RĪGAS VALSTS TEHNĪKUMS (NO 1994. GADA)

Ar Latvijas valsts neatkarības atgūšanu 1991. gadā tika atjaunots Rīgas Industriālā tehnikuma vēsturiskais nosaukums – Rīgas Valsts tehnikums, emblēma un karogs „Tēvu zemes mīlestību mēs ar darbiem rādīsim”. No 1991. līdz 2006. gadam tehnikumu vadīja Dr.paed. (1990) Dainis Markus, no 2006. līdz 2009. gadam – Mag.paed. (1994) silikātu tehnoloģe Inta Bombiza, no 2009. līdz 2012. gadam – jurists Ēriks Grīnbergs, no 2012. gada – poligrāfiķe Mag.ing. Dagnija Vanaga. 1999. gadā par direktora vietnieci mācību darba organizācijā kļuva matemātiķe Dace Rozenblate (un turpina šo darbu līdz šim laikam).

Tehnikumā bija Datortehnikas, Ekonomikas, Ķīmijas tehnoloģijas, Mašīnbūves un Automobiļu nodaļas. 1994. gadā

atvēra specialitāti – Sekretariāta un biroja darbs. Rēzeknes filiālē apgūstama skaitļošanas tehnika, biroja darba organizācija un ekonomika. 1994./1995. gadā piecās dienas nodaļas mācījās 958, neklātienē – 200 audzēkņi, strādāja 61 štata un 21 ārštata pasniedzējs. Pirmā latviešu valodā mācības uzsāka Kokapstrādes nodaļa. 2003. gadā tehnikumam pievienoja Rīgas 5. poligrāfijas arodskolu, izveidojot Poligrāfijas centru. 2005./2006. mācību gadā tehnikuma dienas nodaļā mācījās 2451 audzēknis, no tiem valsts budžeta grupās – 1989, maksas grupās – 472 un neklātienē – 71 audzēknis. Strādāja 179 skolotāji.

No 2005. līdz 2008. gadam realizēja trīs mūžizglītības, astoņus Leonardo da Vinči, trīs *Comenius* un astoņus Eiropas Sociālā fonda projektus.

2006./2007. mācību gadā dienas nodaļā mācījās 2063 audzēkņi, no tiem valsts budžeta grupās – 1843, finansētās un maksas grupās – 360 audzēkņi. Strādāja 1879 skolotāji. Tika pilnveidoti Kokapstrādes, Auto un Poligrāfijas centri, atvērtas tehnikuma filiāles Balvos un Krāslavā.

2009. gadā darbību uzsāka Tālākizglītības nodaļa. Tehnikumam pievienoja Dzelzceļnieku skolu un 2012. gadā – Krāslavas arodskolu, kurā sagatavoja kokapstrādes speciālistus. Pašlaik notiek jauna praktisko mācību centra būvniecība Rīgā, Dārzcienā ielā 64, tur izvietosies Poligrāfijas, Enerģētikas, Mašīnbūves un Dzelzceļa nodaļas.

2014. gadā tehnikumam pievienoja Laidzes un Limbažu profesionālās arodskolas. Skolotāju skaits pieauga līdz 225, audzēkņu – līdz 2500. Tehnikumā ir Automobiļu, Datortehnikas, Dzelzceļa, Komercedarbības, Kokapstrādes, Ķīmijas, Enerģētikas, Mašīnbūves, Poligrāfijas un Tālākizglītības nodaļas.

Atjaunoto Rīgas Valsts tehnikumu beiguši daudzi speciālisti: 1991. gadā programmvadības iekārtu specialitāti absolvējis Izglītības un zinātnes ministrs (1999) Māris Vītols, 2000. gadā – Datortehnikas nodaļu – Rīgas Tehniskās universitātes kanclers (no 2013.), finanšu prorektors (no 2015.) Ingars Eriņš [2].

LITERATŪRAS SARAKSTS

- [1] Valsts tehnikums Rīgā. Desmit gadu darbības pārskats 1920-1930. Rīga, Kultūras spiestuve, 1930. 135 lpp.
- [2] Rīgas Valsts tehnikums 95. (R. Cinovska, I. Bombiza, I. Grosvalds, I. Forands, D. Vanaga). Rīga, Rīgas Valsts tehnikums, 2014. 223 lpp.
- [3] Vitckopfs Ā. Rīgas Valsts tehnikums Latvijas brīvvalsts gados. Tehnikas apskats, Nr. 48. 10.-12. lpp.
- [4] Grosvalds I., Bombiza I. Rīgas Politehniskā institūta audzēkņi Rīgas Valsts tehnikuma dibinātāji un veidotāji. RTU Zinātniskie raksti, 8.sēr. Humanitārās un sociālās zinātnes, zinātņu un augstskolu vēsture, 2.sēj. 2002. 32.-41. lpp.
- [5] Grosvalds I., Bombiza I. Tehniskā izglītība Latvijā un Rīgas Valsts tehnikums. RTU Zinātniskie raksti, 8.sēr. Humanitārās un sociālās zinātnes, zinātņu un augstskolu vēsture, 12.sēj. 2012. 33.-38. lpp.
- [6] Vilciņš T. Skolu jaunatne nacionālajā cīņā (1940-1941). Rīga, Valsts arhīvs, 1997. 80 lpp.
- [7] Ievērojami Latvijas elektroenerģētiķi. Dzīve un darbi. I. Staltmaņa redakcijā, 1.daļa. Rīga, Latvenergo, 1995. 447 lpp.
- [8] Atmiņas, dokumenti, apceres. Rīgas Valsts tehnikums. Būvniecības nodaļa. Ēku celtniecības nozares a-c klase 1937-1942. Sakārtojis A. Eihvalds. Rīga, RVT, 1990.
- [9] Proforsors Leonīds Osipovs. Personālais bibliogrāfiskais rādītājs. Rīga, RPI, 1987. 64 lpp.

- [10] Grosvalds I., Vīksna A. Artūrs Zalsters (1922-2008) – novadpētnieks, zinātņu un tehnikas vēsturnieks. Latvijas Universitātes raksti, 738. sēr. Zinātņu vēsture un muzejniecība, 2008. 216.–233. lpp.
- [11] Lauksaimniecības augstākā izglītība Latvijā (1962–1999). Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Jelgava, 1999. 373 lpp.
- [12] Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā, 3.daļa. Rīgas Politehniskais institūts. 1958-1990. Rīga, RTU, 2007. 666 lpp.
- [13] Ločmelis J. Telekomunikāciju speciālisti, I. Rīga, SIA Lattelecom, 2001. 193 lpp.
- [14] Profesors Edgars Jansons. Bibliogrāfija. Rīga, 1989.
- [15] Profesors Pēteris Paukšs. Personālais bibliogrāfiskais rādītājs. Rīga, RPI, 1986. 87 lpp.
- [16] Alksnis U., Grosvalds I. Docentei Verai Brunerei jubileja. Latvijas Ķīmijas Žurnāls, 2011, Nr. 3/4. 312. lpp.
- [17] Profesors Juris Tīliks. Biobibliogrāfiskais rādītājs. Rīga, LU, 1998. 99 lpp.
- [18] LZA akadēmiķis Gunārs Čipēns [bibliogrāfija]. Rīga, 1993.
- [19] LZA Goda mecenāts Imants Meirovics. Biobibliogrāfija. Rīga, RTU, 2010. 148 lpp.
- [20] Silikātu tehnoloģijas katedrai – 55. Rīga, RTU, 2002. 47 lpp.

Ilgars Grosvalds, Dr. sc. ing., is a specialist with the Latvian Museum of the History of Chemistry.
Address: 4 Kronvalda Boulevard, Riga, LV-1586, Latvia.
Phone: +371 28372422

Ilgars Grosvalds. Graduates of the Riga State Technical School: Contribution to Economy and Science of their Homeland

The Riga State Technical School – the oldest and biggest establishment of secondary technical education – celebrated its 95th anniversary in December 2014. Its development can be divided into three stages: Riga State Technical School (1919–1944); Riga Industrial Polytechnic School (1944–1991); Riga State Technical School (from 1991). The Technical School has provided the graduates with solid foundation for further education in economy, science, technique and culture. Thanks to its graduates the name of the Technical School is well-known not only in their homeland but also worldwide.

Илгарс Гросвалдс. Выпускники Рижского государственного техникума народному хозяйству, науке и отечеству

Рижский государственный техникум – старейшее и крупнейшее среднее техническое учебное заведение Латвии, в декабре 2014 года отметил 95-летний юбилей. Деятельность техникума исторически протекала под названиями: Рижский государственный техникум (1919–1944), Рижский индустриальный техникум (1944–1991), Рижский государственный техникум (с 1991). Техникум обеспечил своим выпускникам путевку для дальнейшего образования, служения народному хозяйству, науке, культуре и технике. Имена многих выпускников техникума известны не только в Латвии, но также и во всем мире.